

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 226/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. apríla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou [REDACTED], konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 3 M Cdo 7/2012 a jeho uznesením z 26. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 M Cdo 7/2012 a jeho uznesením z 26. novembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že Okresný súd Čadca (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 14 C 12/2010 z 18. januára 2011 (ďalej len „rozsudok prvostupňového súdu“) uložil sťažovateľkám ako žalovaným v 1. a 2. rade povinnosť trpieť právo prechodu pešo, vozom, osobným a nákladným motorovým vozidlom žalobcov cez pozemok [REDAKOVANÉ] v časti vyznačenej v grafickom pláne tvoriaceho súčasť znaleckého posudku č. [REDAKOVANÉ] vypracovaného znalcom [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľkám zároveň uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania. Na základe odvolania sťažovateľiek Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 237/2011 z 15. augusta 2011 (ďalej aj „rozsudok odvolacieho súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny. Na podnet sťažovateľiek generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal proti rozsudkom prvostupňového a odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie podľa § 243f ods. 1 písm. b) a c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), keďže nimi bol porušený zákon. Najvyšší súd napadnutým uznesením mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesne neprípustné.

3. Sťažovateľky nesúhlasia s právnym záverom najvyššieho súdu, ktorý mimoriadne dovolanie odmietol z dôvodu, že sťažovateľky nepodali proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie. Podľa sťažovateľiek „Najvyšší súd SR vo svojom odôvodnení len konštatoval, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nebolo podané, a preto mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol. Najvyšší súd SR sa nevyjadril z akých podkladov vychádzal pri riešení otázky prípustnosti opravného prostriedku, resp. dovolania voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, a preto jeho rozhodnutie... považujeme za nepreskúmateľné a v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.“

4. Na základe uvedeného sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd rozhodol o porušení ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 3 M Cdo 7/2012 a jeho uznesením z 26. novembra 2015,

napadnuté uznesenie zrušil, priznal sťažovateľkám primerané finančné zadost'učinenie v sume po 500 € a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 187,93 €.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd

nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

8. Predmetom sťažnosti je sťažovateľkami namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 3 M Cdo 7/2012 a jeho uznesením z 26. novembra 2015, ktorým najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako procesne neprípustné.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

10. Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľiek s právnym záverom najvyššieho súdu o neprípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý považujú za nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný.

11. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade,

ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

13. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

14. Vychádzajúc z uvedeného bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či napadnuté uznesenie nie je arbitrárne a či ho najvyšší súd ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom zdôvodnil.

15. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

«Podľa § 243e ods. 1 O. s. p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O. s. p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§243f ods. 1 O. s. p.).

V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu pretrvávala nejednotnosť rozhodovania a výkladu ustanovení § 243e až § 243j O. s. p. v otázke procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania.

Na spoločnom rokovaní občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 20. októbra 2015, bolo prijaté spoločné zjednocujúce

stanovisko, právna veta ktorého znie: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť“.

Predmetné stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015, vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „nech si každý chráni svoje práva“. Táto zásada zdôrazňuje procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyústiaca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v § 243e až § 243j O. s. p.

Najvyšší súd, stotožňujúc sa v preskúmvanej veci so závermi, na ktorých spočíva uvedené stanovisko, skúmal na podklade spisu, či žalované napadli rozsudok odvolacieho súdu dovolaním. Po zistení, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nepodali, najvyšší súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O. s. p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).»

16. Ústavný súd poukazujúc na citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatuje, že námietky sťažovateľiek o nedostatočnom odôvodnení a nepreskúmateľnosti právneho záveru najvyššieho súdu zjavne neobstoja. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd dospel k záveru o procesnej neprípustnosti mimoriadneho dovolania podaného v prospech sťažovateľiek po tom, ako zistil, že sťažovateľky nepodali proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, poukazujúc pritom na závery vyplývajúce

zo spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu prijatého 20. októbra 2015 a publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015 (ďalej len „spoločné stanovisko“), ktoré citoval a s ktorými sa stotožnil. Ústavný súd preto konštatuje, že predmetný postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľiek nemožno považovať za zjavne neodôvodnený, nepreskúmateľný či arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľky sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

17. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že v tejto veci prijalo zjednocujúce stanovisko aj plénum ústavného súdu uznesením sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015 (ďalej len „zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu“) v tomto znení: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov“. Z citovanej právnej vety vyplýva, že závery spoločného stanoviska nepochybne reflektujú závery zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu.

18. Z týchto dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že námietky sťažovateľiek proti napadnutému uzneseniu sú zjavne neodôvodnené a nezakladajú také dôvody na spochybňovanie napadnutého uznesenia, ktoré by bolo potrebné posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľiek pri jej predbežnom

prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

19. V dôsledku odmietnutia sťažnosti bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2016